

Érdekes adatot közölt 1939-ben *Manga János Boriból*. Eszeint itt Szent György napjának előestéjén, amikor már elcsendesedett a falu, a legények kimentek a Szarkás-dombra. Szalmát és öreg seprűket vittek magukkal. A szalmából a dombon tüzet gyújtottak. Amikor az már égett, egy legény elkaltotta magát:

„Pu, Szent György, megöllek!”

Régebben ilyenkor a csöbe puskaport tettek, azt meggyújtották és eldobták, hogy nagyot durranjon. Az egyik legény kiltására egy másik válaszolt:

„Ne lőjj, jó vitéz!”

Erre a harmadik:

„Mit ígérsz?”

Negyedik:

„Szépet, jót!”

Ezután mindekit „kilőttek”, akit felírtak, s kikiabálták, ami érdekes megtörtént a faluban a lányokkal és az asszonyokkal.²⁵

Raktak Szent Györgykor tüzeket a *szlovákok* is. A lányok és a fiúk együtt szórakoztak ilyenkor. Énekeltek, miközben a fiúk átugrották a lángokat. A lányok énekének szövege többek közt így hangzott:

„*Đur, Đur, svätý Đur,
daj mi muža ako ruža, juj!
Ak mi muža nedáš,
Roboty mi necháš!*”

(György, György, Szent György, / adj nekem férjet, mint a rózsa, juj! / Ha nem adsz férjet, / meghagyod a munkát nekem.)²⁶

Csáky Károly

A magyar és a horvát „sámánizmus” összevetése*

Mielőtt a magyar és a horvát sámánizmusról és pregnáns képviselőiről, a *vedovnyákról*, vagy a *táltosról* szólnék, el kell mondanom, hogy a magyar, a horvát és a szlovén nép hitvilágában jelentkező sámánok nem azok a klasszikus szibériai sámánok, akik ismerik a transz-technikákat, talán a lélekvándorlásuk se mutatható ki náluk, s a sámándob is hiányzik.

Dömötör Tekla jeles néprajzkutató 1983-ban ellátogatott, a Sellye alatti Dráva menti horvát településre, Drávasztára, mert a Szigetvár alatti horvát részekben találkozott a vedovnyákkal, a „táltossal”. Az 1983-ban még élő sámánok azt tartották magukról, hogy varázsolni tudnak. *Gergics Vendel* drávasztárai vedovnyák azt állította, ő vigyáz arra, hogy „ne legyen kenyér nélkül a határ”. Figyelme a Dráván túlra, a mostani vagy a régebbi, Horvátországra is kiterjedt. Ha szükség van rá, akkor más határról hoz három szál búzát vagy almafaágot, hogy saját határában jó legyen a termés. Bika képében viaskodott a Dráva vize mellett, és ellenfelét – aki bika képében Bulgáriából jött, hogy elvigye a falu határának termését, illetve, hogy elverje jéggel – legyőzte, majd a folyó vizébe vetette. De – mint mondta – a hóna alatt maga is megsebesült a küzdelemben. *Gergics Vendel* tudományát a máriagyűdi búcsúban szerezte meg, egy magyar – ahogy mondta – „garaboncos embertől”, aki miután a siklósi határban el-

²⁵ *Manga János*: Bori. Hont megye, 1939. (Kézirat: Néprajzi Múzeum Etnológiai Adattára 000903.)

²⁶ *Horváthova, E.*: i. m. 196. old.

* A XXXIII. Honismereti Akadémián 2005. június 28-án, Pécsen elhangzott előadás szerkesztett szövege (Szerk.)

verte jéggel a papi szőlőket – mivel azok nem adtak neki aludtjejet – elvezette őt egy erdőbe, ahol egy kígyó jelent meg, kulcsot tartott a szájában, amit neki el kellett vennie. Így szerezte meg természetfeletti képességeit. Későbbi beszélgetésünk során elmondta, hogy többé nem őrzi a határt, mert a téesz nem fizet neki, ő meg bolond lenne ingyen őrzeni.

Falujában egy másik vedovnyák is élt, Kokorics Simon dudás, aki elmondása szerint a viléktől (tündérektől, szépasszonyoktól) szerezte tudományát, és akiknek a falusi vígasságokból éjfél utáni, hajnali órákban való hazamenetelkor a keresztutakon zenélt. Ezért azok olyan képességekkel ruházták fel, hogy mindent meg tud csinálni, amit csak meglát. Egyik kezén az ujjai csonkák voltak, úgy maradtak. Elmondása szerint azért, mert nem akart a viléknek, a szépasszonyoknak zenélni, azok meg rálökték a kályha forró platnijára.

A magyarországi horvátok között a bika alakban viaskodó táltosokról szóló mondákat, egyedül a távolabbi, Barcsból nyugatra eső Dráva menti káj-horvát népcsoportnál, a már-már asszimilálódott Heresznyén sikerült lejegyeznem. A bikaként jégesőt hozó, természetfeletti képességekkel felruházott embert nálunk *védnek* nevezik. A vedovnyások általában fehér, illetve tarka színű bika képében viaskodnak. Az Alsó-Dráva mentén elterülő Felsőszentmárton és Drávasztára határában saját falujuk gabonatermését védik. A velük küzdelmet folytató sötét színű, zöld bikával, de ritkább esetben a *coprnicekkel*, azaz boszorkányokkal is megküzdnek. Ily módon a győztes, a legyőzött bika határából saját faluja határába hozza a termést. Küzdelmeik során idegen segítségre aligha számíthatnak.

Hozzá hasonló fehér, vagy tarka bika képében viaskodik a *véd*, a Felső-Dráva menti, asszimilálódott horvátok lakta Heresznyén. A bika heréit egy furkós bottal kell verni – miként a bika képében viaskodó magyar táltos esetében ellenfele kiskörmit –, hogy együttes erővel legyőzzék a fekete bikát és elkerüljék a jégverést. A magyar táltos leggyakrabban esőért viaskodik. A horvátországi Bila-gorában is ismert a *véd* alakja: erdőben él és az emberek segítőtje, de nem alakul át bikává. Felsőszentmártonban van a *vedovnyák*, a táltos; és van egy *véd* nevű lény, amely termékenység és halott-istennői vonásokkal rendelkezik. Tavaszkor, hasonlóan a párkákhoz – vagy a *Tündér Ilonához* az erdélyi anyagban – világfelügyeletet látnak el. Elhozzák egyúttal a gazdag termést és a meleg, szép időt. A vedovnyások egymás közti küzdelmére rendszerint tavaszkor, pünkösd során kerül sor a Dráva-folyó mellett és életre-halára szól. Ezek a vedovnyások (táltosok) kegyetlenek, határozottan lépnek fel az ellenfélle szemben, meg is semmisíthetik, elpusztíthatják őket.

A vilék, a szépasszonyok, azaz tündérek és a vedovnyások termésért folyó csatái is körvonalazhatók a Dráva menti vedovnyák képzetekben, hasonlóan a montenegrói *zduhácok* túlvilági gabonalopó csatáihoz. Egyébként, a vedovnyásokhoz hasonlóan a horvátországi *Turopolje-i* táltos kandisznó képében viaskodik, ez a *mogut* vagy *moget*, aki ugyancsak a viléktől kapja az állati eleségül szolgáló makkot. Az isztriai szlovén és horvát, valamint a Közép-primorjei hagyomány mitológikus alakja, a *krsznik*, vagy *kresznikje*, állat – bika, kutya, vadkan, macska – képében megjelenő bátor harcos, aki faluja érdekében a jég- és a viharfelhőt hozó másik krsznyikkal viaskodik, de más, veszélyes ellenfelekkel is szembeszáll. A horvátok nevezik még *karsznik*, *krsznik*, *kresznik*knak. Az isztriai olaszoknál a neve *ghersniacco*, *cheznich*. Rendszerint megjelenik természetfeletti képességekkel felruházott ellenfelük is, s egymással kemény csatákat vívnak. Amelyik krsznik győz, az országába elhossa a szerencsét és a jólétet. A legyőzött ellenfél mezőit nem teremnek, a szőlők gyenge termést hoznak, az emberek megbetegszenek. Úgy tartják, hogy amikor aratáskor villámlik, akkor a krsznikek a kérékért viaskodnak egymással. A szlovén néphagyomány krsznikje a világrendre felügyelő lény, aki termést, arany búzát, arany esőt hoz, miután legyőzi ellenfelét, aki ellopta tőle termését, állatát, aranyzakállú kecskéjét és feleségét.

Aranyhajú, félig aranykezü, aranyfejű istenség a *krsznik*. Hasonlók mondhatók el a felsőszentmártoni Petrisa vedovnyákról. Az esőcsinálást, vízárasztást követően, ugyanis azt mondják róla a mártoniak: *Isten ez a Petrisa! Mindent meg tudott csinálni*. Íme néhány hiedelem-történet a sámánisztikus jegyekkel felruházott felsőszentmártoni Petrisa vedovnyákról:

Egyik vasárnap, éppen pünkösd napján, fogta magát Petrisa vedovnyák és elment a falu határába szétnézni. Ő vigyázott a határra, nehogy valaki ellopja a termést. Keresztül ment a legelőn, s találkozott a csösszel. Petrisa elébe sietett és megkérdezte tőle:

– *Hová mész?*

– Haza.

– Most méz haza, mikor a mezőn éppen lopják a termést? Gyeriünk vissza!

Petrisa a távolba mutatott.

– Látod ott azt az embert?

– Látom – válaszolta a csősz.

– Az viszi el majd az egész mártoni mező termését.

– Honnan tudod?

– Ej, ne beszélj már annyit, hanem gyere velem, majd idejében megtudsz mindent.

Elmentek hát oda messzire. Petrisa odament ahhoz az emberhez, a csősz meg távolabbról hallgatta beszédüket, de abból nem értett egy szót sem, mert ismeretlen nyelven beszéltek egymással. Mondja Petrisa táltos a másik táltosnak.

– Azonnal menj vissza oda, ahonnét jöttél!

– Honnan tudta, hogy itt vagyok?

– Ahogy te tudsz rólam, úgy én is tudok rólad. Menj haza, mellettem van a csősz, én mondom neked, hidd el, ő megöl téged. Itt nincs más törvény. Agyoniút téged. Ide hozzánk meg többé ne gyere! Ne erőszakoskodj, hanem menj szépen haza!

Erre a másik vedovnyák (táltos) elment.

– Ki volt ez? – kérdezi tőle a csősz.

– Ez épp olyan valaki, mint én amilyen vagyok. Elmegyünk a Dráván túlra, ahol a legszebb a mezőn a termés, abból elveszek annyit, amennyire szükség van a mi falunk lakóinak. Azt hozom haza a határunkba. Az emberek aratáskor és csépléskor meg azt sem tudják, hogy hová rakják a sok búzát, árpát és zabot. Mert akkor annyi megterem. Én ezt meg tudom csinálni.

– Ki adta neked ezt a hatalmat?

– Úgy tanultam – válaszolta Petrisa.

Tehát tanulás útján nyeri el a tudományát, míg a magyar táltos beleszületik, különböző képességekkel, fogsorral, fölös csonttal stb.

Mondja egyszer Petrisa az egyik vízimalnárnak:

– Pajtás, a Dráván túlról majd átjön egy zöld bika, én meg fehér bika leszek. Elkezdünk viaskodni egymással, ám ügyelj arra, hogy a segítségemre legyél. Csak azt a zöld bikát üssed, csak úgy tudom legyőzni, ha segítségemre leszel.

– Az a másik hová való? – kérdi tőle a molnár.

– A magas hegy túlsó oldaláról, onnan meg úgy negyven kilométerre lakik. Ám azt nem tudnám neked megmondani, hogy melyik faluba való, hová valósi. Ő éppen olyan, mint én. Eljön a Dráván túlról ide hozzánk, hogy engem legyőzzön, és elvigye határunkból a leendő termést. Kérlek, légy a segítségemre és fogj egy karót, vele meg üssed a másik bikát, ahol éred.

Petrisa kiment a vízimalomból, és egy galagonyabokor mögé bújt, amikor a Dráván túlról máris megérkezett a zöld bika. Dühében nagyokat fújtatott, lábával a földet kaparta. De látja ám a molnár, hogy ezen az oldalon ott áll egy másik dühös fehér bika. A bikák meg egymásnak esnek, szarvaikkal öklelni kezdték egymást. A molnár meg csak nézte, onnét távol a malomból, mert inába szállt minden bátorsága. Nem mert kijönni a fehér bikának segíteni.

– Megölnék engem, agyontaposnak, meggy ki az ördög, de nem ám én. Viaskodjanak, mit bánom én? Csak nekem ne essék bajom! – gondolta a molnár.

A két bika addig viaskodott egymással, mígnem a fehér bika le nem győzte a zöld bikát. A vesztes beleugrott a Dráva vizébe, és a túlpartra úszott. A fehér bika meg visszament a galagonyabokor mögé, és helyette Petrisa vedovnyák jött elő. Ám nagyon kimerülve. Mondja a molnárnak:

– Miért nem segítettél?

– Pajtás, nem mertem én kimenni a malomból se, nem ám, hogy a segítségedre legyek!

Na, nem baj, de azért a másik is megkapta a magáét, többet ide nem jön. Én is megsebesültem a viadalban.

– Ki volt az a zöld bika?

– Egy ember.

– Hát a bikák emberek voltak?

– Igen. Mi bika képében viaskodunk. Nézz csak ide! – mutatja erre Petrisa a testén lévő, frissen ejtett sebet. – Itt vágott belém a szarvával, látod? Itt egy másik helyen is, de megkaptam tőlem a magáét. Szarvaimat a testébe szúrta. Ezért szökött át a Dráván. Most én vagyok az úr ezen a környéken.

Aratáskor esőt tudott csinálni, gyógyított. Magyarok jöttek hozzá és akkor tolmács segítségével gyógyított. Már előre megmondta, hogy ki jön, és hogy a gyereke beteg. A bika képében viaskodó vedovnyások a Dráva mentén szétkergetik a felhőket. Mondják róluk, hogy az esőt engedik esni, de a jégesőt nem. A szexualitástól elválaszthatatlanok. Petrisa vedovnyák a kocsmát vízzel árasztja el, mire a kólózó lányok, felemelik a szoknyájukat, s ...güket mutogatják. Hasonlóan a magyar ördögös molnárról szóló hiedelemmondákhoz. Azonban a felsorolt lények közül egyetlen egy sem rendelkezik a vedovnyákhoz hasonló jellegű képességekkel. Petrisa Szigetvárra olyan gyorsan ment el pálinkáért és olyan hamar jött vissza, hogy az kész csoda.

A haláluk hallatlan érdekes.

Petrisa, mikor már nagyon öreg volt, s tudta, hogy hamarosan meg kell halnia, át szerette volna adni a tudományát. Megfogta Vincet – úgy három éves gyerek lehetett, mára már öregember lenne – őt szerette volna kitanítani a mesterségre. Megfogta, majd egyszer áthúzza a tű fokán. Akkor Vincetnek kifocmodott az álla, de Petrisa nem tudta kitanítani a mesterségre, mást meg nem akart. csak a saját gyerekeit. No, Petrisa előre megmondta, hogy mikor fog meghalni. Így szólt a menyéhez: – Ha meghalok, akkor valakik majd kiszedik a szememet, és azok a kapu oszlopán lógni fognak. És úgy történt minden, ahogy mondta.

Tehát, a vedovnyások beavatása, áthúzás a tű fokán fájdalommal jár, s aki a próbát nem állja – így Petrisa fia sem – az örökre nyomorék marad. Az iniciáció során a beavatandónak állniuk kell a próbákat és más nyelvet kellett használniuk. Elég, ha felidézük amikor Petrisa pünkösdi küzdelme előtt beszél a másik természetű vedovnyákkal (táltossal), ám abból a csősz nem értett egy szót se, mert „ismeretlen nyelven beszéltek egymással”. Tudomásom szerint egyedül csak a vedovnyák esetében mutatható együttesen a beavatás, a próbatétel, a más nyelv elsajátítása és használata, a szexualitás motívuma. Ugyanis a vedovnyák társai természetfeletti képességekkel: burokban, fölös csonttal, fogsorral, vagy hatodik ujjal születnek. A balkániaknál a boszorkányok is fölös csonttal, azaz farokkal születnek, és így predestinálva vannak a sámánisztikus képességek elnyerésére, vagy a tudomány megszerzésére.

A vedovnyások a viléktől, tiündérektől, makkot lopnak. A szentmártoni ember vedovnyák, táltos volt, s mondja egyszer a kollégájának:

– Márkó, állj a nagyujjamra!

Valamikor mezítláb jártak az emberek. Ahogy az a lábára állt, a levegőbe emelkedtek, és látják ám, hogy lent a vihar tölgyeket hajlít, fákat csavar ki helyükből. Ők meg a Dráván át, ezekre a kis hegyekre érkeztek, tehát a levegőben repültek. A kis hegyekről meg a nagy hegyekre. Odamentek, majd leültek, ahogy leültek, a vihar is elállt. Most megint mondja a táltos:

– Márkó, vedd le a lábad a nagyujjamról!

Erre levette a lábát a nagyujjáról, mire a táltos eltűnt, nem lehetett látni sehol sem.

Ej, mit csináljak én most itt ezen a nagy hegyen, hová is mehetnék? Hogyan mehetne vissza haza? – gondolta Marco. Ahogy ott nézelődik kólózó, táncoló tiündérlányokat vett észre. Tiündérek táncoltak amottan, egyikük a másiknak a kezét fogta, ő meg feléjük nézett éppen. Látja ám, hogy a tiündéreknek nincsen orruk, csak kettő lyukaeska van az orruk helyén, de egyikőjük szebb volt, mint a másik. Nem szóltak azok hozzá, bíz semmit se. Ő sem szólt hozzájuk. Ilyen szép lányokat még nem látott. A fű meg olyan selymes volt, egy arasznyi nagyságú. Na, erre visszajön a táltos.

– Márkó, gyorsan állj a nagyujjamra! – erre ráállt a nagyujjára. Ismét felrepültek a levegőbe, és egyszer csak meglátták a Drávát. Most már épp a folyóig értek volna, a tiündérek meg a nyomukban voltak, üldözték őket, és már-már utolérték volna őket, így aztán nem tudnak majd átrepülni a Dráva vízén. Ej, amikor már a tiündérek a közelükbe értek, a táltos egy makkot átharapott, és ledobta a Dráva vízébe. A tiündérek meg utána buktak a vízbe. Ők ketten meg tovább repültek. Abba a házba értek, ahonnan elindultak. Mondja ekkor a táltos:

– Márkó, vedd le a lábad a nagyujjamról és fuss a házba! Zárkózz be, itt már a tiündérek nem bánthatnak minket. Ha utolérték volna, menten széttépték volna bennünket. (Eperjessy Ernő gyűjtése)

De, miért is lopta el a táltos a makkot?

A régi időkben a szentmártoniak makkolatni hajtották a disznókat. Ott erdő volt, ahol most a szentmártoni mező van. Akkor ez a táltos elment valahová, ahol a tündérek makkot osztanak. Elvett tőlük egy egész makkot, amikor valaki eldobta. Nos, abban az évben annyi makk termett, hogy senkinek sem kellett kukoricával etetni a jószágot, bőségesen volt makk. Ámde, ha nem kellett volna leharapnia belőle, csak a háromnegyedét haraphatta le, bizony a szomszéd falusiaknak is jutott volna a makkból. (A szerző gyűjtése)

A sámánisztikus extatikus repülés, levegőbe való emelkedés, mint láttuk, úgy történik, hogy a nagyujjra kell ráállni. A nagyujj motívuma az archaikus népi imádságban is jelentkezik, a Dráva mentéről. Fordításban így szól:

Mi Istenünk, vezess bennünket arra a vidékre,

Azon a vidéken van a szép mennyország.

A mennyországban templom,

A templomban Mária sír-ri,

Keserves könnyeit öntözi.

Mint a szőlőszem olyan nagyságúakat.

Hozzájön Szent József és kerdi tőle:

– Mi van veled Mária, miért sírsz, keserves könnyeid öntözöd?

– Ne is kérdezd Szent József, ime harmadik napja, hogy nincs meg a fiam.

– Ne félj semmit Mária, állj a bal lábamra, majd kezemen át látni fogod a fiadat!

– Óh, én drága fiam, hol voltál idáig?

– Én ott voltam anyám, ahol Isten kincseket osztott.

– És mit osztott neked?

– Nekem anyám, fényes lelket és testet, és a megváltást.

Ámen.

Tehát, Krisztus eltűnik anyja elől, azaz a meghaló, tágabb értelemben eltűnő és feltámadó, vagy visszatérő istenekhez szóló mítoszokkal hozható kapcsolatba ez a motívum. Az egyiptomi Ozirisz húga, felesége Ízisz ugye tanította az embereket a földművelésre. Krisztus is az embereket tanítja a földművelésre és az állattenyésztésre. A mítoszok azonosnak fogják fel őt az árpa- vagy a búzavetőmaggal, feltámadása pedig a Nílus apadásával és áradásával hozható kapcsolatba. A sumér-görög mitológiában hasonló párhuzamok mutathatók ki. Az archaikus horvát és magyar népi imádságban Jézus azonosul a gabonamaggal, szőlővel valamint a virággal. Ugyanis ez a motívum a kaj-horvát – zalai horvát –, és a muraközi anyagban kimutatható. Jézus azt mondja Máriának:

– Állj a keresztem alá,

köpnöyedbe fogd fel három csepp véremet!

Az egyiket vidd ki a széles búzamezőre,

vesd el, abból nő az aranybúza.

A másikat vidd fel a magas hegyre,

abból lesz majd a bor.

A magyar anyagban Krisztus véreből virágok nőnek. A horvát, szlovén, román anyagban, búza, szőlő nő. A szlovák és bosnyák hiedelemben és a sokácoknál, a románoknál is jelentkezik, na meg a szerbeknél – Krisztus véreből rózsza vagy liliom nő.

Összegzőként elmondható a felsőszentmártoni és a drávasztárai horvát vedovnyákról (táltos), a heresznyei horvátok védéről, valamint a horvátok és szlovákok krsznyikjéről, Bosznia-Hercegovina és a montenegróiak zduhácsról szóló képzetek hasonlóságot mutatnak a magyar hitvilág táltosával. Leggyakrabban bika képében termésért, míg a magyar hitvilágban esőért viaskodnak egymással. Sámánisztikus jegyek, például fölös csont, leginkább a magyar képzetekben mutathatók ki, míg a Dráva menti vedovnyákról szóló beavatási rítus beleértve a szexualitást, más nyelv használatát, eddig minden eddigi képzetet felülmúlva jelentkezik. Egyéb sámánisztikus jegyeik, a mágikus illetve túlvilági repülés, az elragadás, az elrejtőzés, és

a gyógyítás motívuma is kimutatható. A kaukázusi, a balkáni, valamint a Dráva menti horvát anyag párhuzamai – túlvilági mágikus utazás, termésrablás – nem mutatható ki a magyar anyagban. Valamint a bal lábra való állás motívuma, egyedül csak a Dráva menti hiedelmekben és népi imádságokban fordul elő. Az analógiák egybecsengése nem tekinthető véletlennek, ugyanis a növényi termés és a vele kapcsolatos mitológiák, hozzájuk kötődő meghaló és feltámadó istenek képzetének meglelte bemutatott anyagunkban körvonalazódik leginkább. A felsőszentmártoni és a drávasztári vedovnyákok falujuk védelmére szolgálnak, hasonlóan a zduhácokhoz, akik a nemzetség őrzői.

Frankovics György-

Húsvéti locsolás és a moldvai csángómagyarok

A néprajzi szakirodalom szerint a moldvai csángók körében ismeretlen a húsvét hétfői locsolódás szokása. A moldvai katolikus települések többségében ez így is van. A Tázló és a Beszterce menti, valamint a Bákótól délre eső, Szeret folyó melletti falvakban élő csángók egyáltalában nem tudnak arról, hogy valaha is locsolták volna egymást húsvéthétfőn.

Újabb vizsgálataim azonban arról győzték meg, hogy a népszokás hiányát korántsem általánosíthatjuk Moldova teljes magyar népességére.

1. Romántól északra, néhány magyarul már legalább két emberöltő óta nem beszélő csángó faluban, idős emberek úgy emlékeznek, hogy szüleik, nagyszüleik idején, tehát a korábbi századfordulón, esetleg a XIX. század végén, húsvét hétfőn locsolták egymást a fiatalok. Burjanesten *kofával* (cofă = fából készült vízhordó edény) öntözték a lányokat, a legények pedig *buszujok* (bazzalikom) virágot vittek magokkal. Hasonlóképpen emlékeztek Dzsidaifalván és Buteában is.

Ezek az „északi csángóktól” származó adatok azonban meglehetősen gyérek és bizonytalanok, bár a *buszujok virág* előfordulása – mint később látni fogjuk – nem lehet merő véletlenség, hiszen a Tatros menti székely falvakban is ezzel „permetezik” „vízbevető hétfőn” a lányokat.

A kérdés mindenestre alapos további utánajárást és ellenőrzést igényel.

2. Azonban a Tatros melletti *Bohánában*, *Diószegen*, *Szításon*, *Szülőhegyen*, *Tatrosvásáron* és *Újfaluban*; valamint a kissé távolabb fekvő *Vizanteán*, néhány évtizeddel ezelőtt még elevenen élő szokás volt, hogy *vízbevető hétfőn* a legények megöntözték a lányokat. Ezekben a falvakban az 1950-es években, de szórványosan még az 1960-as években is, húsvét másodnapján *vízbevetni* jártak a legények. Tatroson már az *első verekedés* (I. világháború) után elhagyták a szokást, de emléke az 1970-es években még élt az idősek emlékezetében. A katolikus vallású magyarok mindenhol hangsúlyozzák, hogy az ortodox vallású románok soha nem locsolkodtak.

Mi is történt ezekben a falvakban vízbevető hétfőn?

A húsvétvasárnap szokásos *korindálásból* (köszöntésből) már kinőtt, 12–14 esztendősnél idősebb, legényszámba menő, 14–18 éves fiúk gyűltek össze húsvét hétfőjének reggelén, 10–12 fős csoportokba. Vettek egy-egy *kártya* (vízhordó faedény) vizet, egy-egy csomó *buszujokot* és indultak. Általában minden házhoz bementek – amelyik nem volt *békolcsolva*, ahová *bécsapták* (beeresztették) őket. Például egy Szitás nagyságú faluban – ahol az 1930-as években 40 család élt – az emlékezet szerint 8–10 csoport legény járta a házakat, ami azt jelenti, hogy egy-egy csapat több családot is fölkeresett. *Köszöntőt* mondtak és a vízbe mártott *jóbüzű buszujokvirággal* vizet hintettek a család minden tagjára. A bazzalikomnak erős illata van, így megvalósult a szagos vízzel való öntözés. A visszaemlékezések szerint nemcsak a lányos házakhoz mentek, hanem mindenhova, de persze amikor még 8–10 gyermek volt minden családban, csaknem biztosan akadt köztük nagylány is. Ám megöntözték az „*öregforma fehérsnépet*” is, ahogy Diószegen mondták.